

**Житомирський державний університет
імені Івана Франка
Соціально-психологічний факультет
Кафедра загальної, вікової та педагогічної психології**

**ЗАВДАННЯ
ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ
ІЗ КУРСУ
“ПСИХОЛОГІЯ ДИТЯЧОЇ ТВОРЧОСТІ”**

*Робочий зошит
для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальності 012 Дошкільна освіта*

**Укладач: кандидат психологічних наук,
доцент Стахова О.О.**

**Житомир
Вид-во ЖДУ імені Івана Франка
2021**

*Рекомендовано до друку рішенням вченої ради
Житомирського державного університету
імені Івана Франка
(протокол №22 від 26 листопада 2021 року)*

Рецензенти:

Л.П. Журавльова – доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри психології Поліського національного університету;

Г.А. Гайдукевич – кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології Житомирського інституту Міжрегіональної Академії управління персоналом;

І.С. Загурська – кандидат психологічних наук, доцент кафедри соціальної та практичної психології Житомирського державного університету імені Івана Франка

Завдання для самостійної роботи студентів із курсу “Психологія дитячої творчості”: Робочий зошит для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 012 Дошкільна освіта / Укладач: О.О. Стахова. – Житомир: Вид-во ЖДУ імені Івана Франка, 2021. – 81 с.

Запропонований робочий зошит орієнтований на вироблення та поглиблення набутих знань студентів із психології творчості, зокрема дитячої, покликаних оптимізувати умови розвитку внутрішнього потенціалу дошкільника й активізувати творчі процеси у різних видах його діяльності.

Навчально-методичне видання призначене для бакалаврів спеціальності 012 Дошкільна освіта денної та заочної форм навчання і може бути використане ними при підготовці до практичних занять, під час написання наукової публікації з актуальних проблем даної галузі психологічної науки тощо.

УДК 159.98
ББК 88.4я73
З-15

© Стахова О.О., 2021
© Вид-во ЖДУ імені Івана Франка, 2021

ЗМІСТ

Вступ.....	4
Навчально-тематичний план дисципліни “Психологія дитячої творчості”.....	5
Модуль I. Теоретичні засади вивчення психології дитячої творчості	6
Тема 1. Предмет і завдання психології дитячої творчості.....	6
Тема 2. Історія розвитку досліджень творчості в психологічній науці.....	16
Тема 3. Поняття про творчий процес та його психологічна характеристика.....	23
Тема 4. Психологічні особливості творчої особистості.....	29
Тема 5. Становлення творчої особистості дитини.....	37
Тема 6. Види дитячої творчості.....	47
Модуль II. Психологічна діагностика та активізація дитячої творчості.....	59
Тема 7. Методи дослідження дитячої творчості.....	59
Тема 8. Засоби активізації дитячої творчості.....	70
Рекомендована література.....	78

ВСТУП

Докорінні зміни в соціально-економічному та духовному розвитку держави, формування інформаційно-технологічного суспільства потребують підготовки фахівців нової генерації, здатних на високому рівні реалізовувати здобуті під час навчання в професійному закладі, зокрема вищої освіти, знання, навички, уміння, бути конкурентоспроможними на ринку праці.

Відтак, зважаючи на вищесказане, варто зазначити, що реалізації окресленого завдання сприяє ціла низка академічних дисциплін, серед яких необхідно звернути окрему увагу на психологію дитячої творчості, яка бере на себе вирішення конкретних завдань теоретичної і практичної підготовки студента-завтрашнього вихователя до його професійної діяльності, озброюючи майбутнього представника педагогічної спільноти необхідними знаннями, перш за все про феномен творчого потенціалу дитини та шляхи розвитку останнього.

У зв'язку з цим, розглядаючи способи, форми підвищення психологічної культури студентської молоді, слід виокремити насамперед аудиторну роботу викладача (під час лекційних, практичних занять) та самостійну, індивідуальну роботу студентів під керівництвом педагога, проте без його безпосередньої участі. Відповідно, якщо призначенням першої є надання майбутнім фахівцям передусім наукової інформації щодо змісту навчальної дисципліни, опрацювання теоретичного матеріалу, то завданням другої є створення умов для узагальнення, закріплення й поглиблення набутих знань студентів, формування їх практичної компетентності.

Акцентуючи увагу на останній формі опанування психологічними знаннями як такої, що сприяє розвитку навичок вільного оперування студентською аудиторією психологічним матеріалом, спонукає її до творчого пошуку, розвитку її психологічної допитливості, варто зазначити, що самостійна та індивідуальна робота студентів характеризується поетапним розкриттям істотних ознак і характеристик психічних феноменів, яке реалізується через осмислення ключових понять й категорій кожної теми, вільне відтворення її основних питань, розв'язання проблемних ситуацій і творчих завдань для аналізу психічних явищ й процесів, розмаїттям яких відрізняється професійна діяльність педагога. Виконуючи певні види самостійної та індивідуальної роботи, студенти стануть не лише більш інтелектуально вільними й ерудованими з даної дисципліни, але і більш впевненими в силі свого розуму та логічності власних аргументів. Крім того, поданий список основної та додаткової літератури поживить їх інтерес до певних проблем даної галузі психологічної науки.

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ “ПСИХОЛОГІЯ ДИТЯЧОЇ ТВОРЧОСТІ”

Назви змістових модулів (тем)	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	всього -го	у тому числі					всього- го	у тому числі				
		л	п	ла б	інд	с.р.		л	п	ла б	інд	с.р.
МОДУЛЬ І. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ ПСИХОЛОГІЇ ДИТЯЧОЇ ТВОРЧОСТІ												
Тема 1. Предмет і завдання психології дитячої творчості	10	2	4			4	12	2	2			8
Тема 2. Історія розвитку досліджень творчості в психологічній науці	14	2	4			8	12					12
Тема 3. Поняття про творчий процес та його психологічна характеристика	11	2	2			7	13		2			11
Тема 4. Психологічні особливості творчої особистості	12	2	4			6	14					14
Тема 5. Становлення творчої особистості дитини	10	2	4			4	12					12
Тема 6. Види дитячої творчості	19	2	10			7	19	2	2			15
Всього за модулем І	76	12	28			36	82	4	6			72
МОДУЛЬ ІІ. ПСИХОЛОГІЧНА ДІАГНОСТИКА ТА АКТИВІЗАЦІЯ ДИТЯЧОЇ ТВОРЧОСТІ												
Тема 7. Методи дослідження дитячої творчості	38	2	8			28	37					37
Тема 8. Засоби активізації дитячої творчості	36	2	6			28	31		2			29
Всього за модулем ІІ	74	4	14			56	68		2			66
Всього	150	16	42			92	150	4	8			138

МОДУЛЬ I. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ ПСИХОЛОГІЇ ДИТЯЧОЇ ТВОРЧОСТІ

Тема 1. Предмет і завдання психології дитячої творчості

Мета: ознайомити студентів із предметом, об'єктом, завданнями психології дитячої творчості, розкрити сутність міжпредметних зв'язків окресленої галузі психологічної науки, сформулювати уявлення про феномен творчості, його структурну організацію та нейрофізіологічні механізми виникнення.

Професійна спрямованість: ознайомити студентську молодь із колом вивчення психічних феноменів у психології дитячої творчості, сприяти усвідомленню майбутніми представниками педагогічної спільноти важливості активізації й розвитку творчого потенціалу особистості дитини.

I. Ознайомитися з основними питаннями теми.

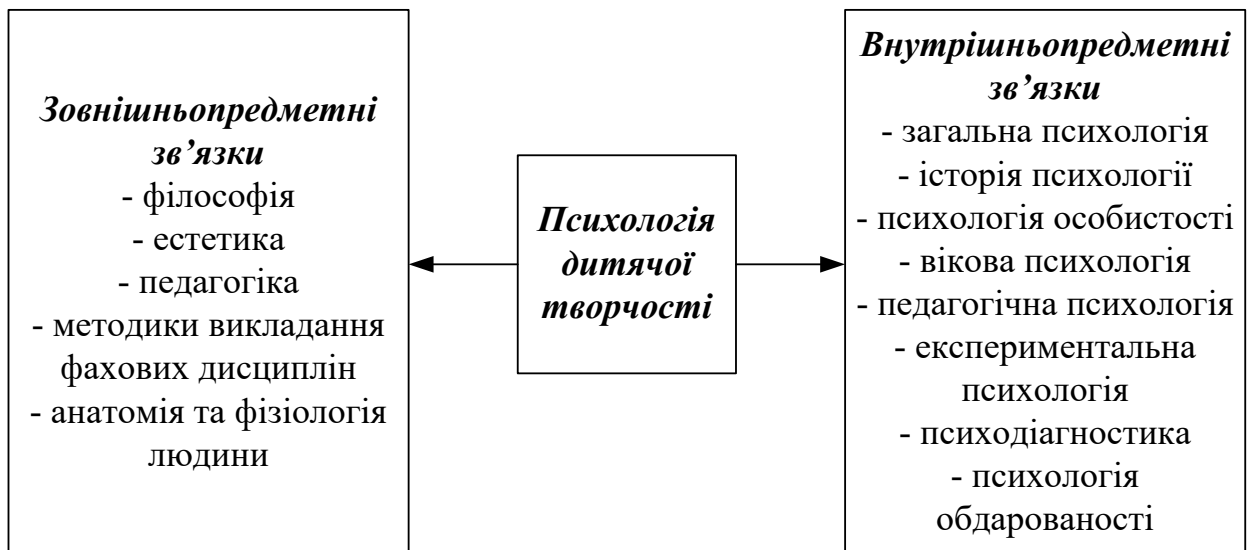
1. Предмет і завдання психології дитячої творчості.
2. Зовнішньопредметні та внутрішньопредметні взаємозв'язки психології дитячої творчості.
3. Поняття про творчість та її структуру.
4. Нейрофізіологічні механізми творчості.
5. Творчість як біологічний і соціальний феномен.

II. Відповісти на запитання для самоконтролю:

1. Чим зумовлена поява психології творчості як галузі психологічного знання?
2. Що є предметом цієї науки?
3. Які завдання стоять перед психологією дитячої творчості?
4. У чому полягають зовнішньопредметні взаємозв'язки психології дитячої творчості?
5. У чому сутність її внутрішньопредметних зв'язків?
6. Як Ви розумієте поняття творчості?
7. Які структурні складові творчої діяльності?
8. Які її нейрофізіологічні механізми?
9. Яка біологічна природа творчості?
10. Охарактеризуйте творчість як соціальний феномен.

III. Орієнтуючись на зображену нижче схему, розкрити зв'язок психології дитячої творчості з іншими галузями наукового знання.

Зв'язок психології дитячої творчості з іншими науками

Зв'язок психології дитячої творчості з філософією

Зв'язок психології дитячої творчості з естетикою

Зв'язок психології дитячої творчості з педагогікою

Зв'язок психології дитячої творчості з методиками викладання фахових дисциплін

Зв'язок психології дитячої творчості з анатомією, фізіологією людини

Зв'язок психології дитячої творчості з загальною психологією

Зв'язок психології дитячої творчості з віковою психологією

Зв'язок психології дитячої творчості з педагогічною психологією

Зв'язок психології дитячої творчості з історією психології

Зв'язок психології дитячої творчості з експериментальною психологією

Зв'язок психології дитячої творчості з психодіагностикою

Зв'язок психології дитячої творчості з психологією обдарованості

Зв'язок психології дитячої творчості з психологією особистості

IV. Заповнити таблицю, відобразивши в ній ознаки подібності й відмінності у творчій діяльності дитини та дорослої людини.

Творчість дитини	Творчість дорослої людини
Ознаки подібності	

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

VI. Виписати у словник визначення ключових понять теми.

Детектори новизни

Креативність

Особистість

Продукт творчої діяльності

Психологія дитячої творчості

Творча діяльність

Творчий процес

Творчість

Фактори психічного розвитку особистості

VII. Розв'язати творчі (професійно-орієнтовані) завдання.

1. Що спонукає людей займатися творчістю? Відповідь обґрунтуйте.

2. На Вашу думку, що є головною ознакою творчості? Чому?

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

IX. Використовуючи крилаті фрази видатних людей, виписати їх міркування (5 афоризмів) про значення творчості в житті людини та розвитку суспільства.

This image shows a blank sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and extend across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

Х. Опрацювати основну та додаткову літературу з теми.

Тема 2. Історія розвитку досліджень творчості в психологічній науці

Мета: озброїти майбутніх фахівців знаннями про основні етапи розвитку психології творчості, зокрема дитячої, в психологічній науці.

Професійна спрямованість: сформувати уявлення в студентській молоді про генезис психології дитячої творчості, внесок зарубіжних і вітчизняних науковців у розвиток проблеми виявлення та активізації творчого потенціалу особистості дитини.

I. Ознайомитися з основними питаннями теми.

1. Особливості античної психології творчості.
2. Специфіка поглядів на проблему креативності в період Середньовіччя.
3. Творчість в епоху Відродження.
4. Дослідження творчості мислителями Просвітництва.
5. Висвітлення проблеми творчості зарубіжними психологічними течіями ХХ ст.
6. Системні підходи до вивчення творчості вітчизняними дослідниками.

II. Відповісти на запитання для самоконтролю:

1. Охарактеризуйте погляди представників філософської думки на проблему творчості.
2. У чому полягають особливості античної психології творчості?
3. Розкрийте погляди на проблему обдарованості мислителів епохи Середньовіччя.
4. Думка яких учених епохи Відродження визначає зміст психології творчості?
5. Охарактеризуйте дослідження творчості мислителями Просвітництва.
6. Розкрийте основні положення щодо дослідження проблеми творчості зарубіжними психологічними течіями ХХ ст.
7. Хто з вітчизняних учених займався вивченням творчості особистості? У чому внесок кожного з них?
8. У чому внесок українських науковців у розвиток проблеми творчості, зокрема дитячої?

III. Звертаючись до схематичних зображень, розкрити ключові положення психології творчості філософів античності та Середньовіччя.

IV. Здійснити порівняльний аналіз поглядів мислителів епох Відродження та Просвітництва на проблему творчості.

Епоха Відродження	Епоха Просвітництва

This image shows a blank sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and extend across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

VII. Виписати у словник визначення ключових понять теми.

Асоціативна психологія

Гештальтпсихологія

Гуманістична психологія

Дивергентне мислення

Когнітивна психологія

Конвергентне мислення

Матеріалістична психологія

Предметно-практична діяльність

Первинна креативність

Психоаналіз

Самоактуалізація

Спеціалізована креативність

Теорія трьох кілець

VIII. Розв'язати творчі (професійно-орієнтовані) завдання.

1. Які класичні теорії творчості для Вас є найприйнятнішими? Чому?

2. Чи створена на сьогоднішній день єдина теорія творчості? Відповідь обґрунтуйте.

[illegible]

IX. Скласти кросворд, у відповідях якого відображені ключові поняття теми.

[illegible]

[illegible]

Професійна спрямованість: сформуванати уявлення в студентської молоді про основні структурні складові творчого процесу, зокрема дітей дошкільного віку.

I. Ознайомитися з основними питаннями теми.

1. Особливості творчого процесу на різних рівнях психіки.
2. Стадії (етапи) творчої діяльності.
3. Форми прояву продуктів творчої діяльності.

II. Відповіді на запитання для самоконтролю:

1. Що Ви розумієте під поняттям “творчий процес”?
2. Які рівні психіки беруть участь у реалізації творчого процесу особистості?
3. Що таке інтуїція?
4. Назвіть стадії творчої діяльності.
5. У чому сутність фрустрації?
6. Розкрийте зміст поняття “інсайт”.
7. Які форми прояву продуктів творчої діяльності Вам відомі? Охарактеризуйте кожну з них.

III. На основі опису власного творчого процесу виокремити його стадії та розкрити їх сутність.

This image shows a full page of blank white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page, providing a template for writing or drawing. There are no margins, text, or other markings present.

This image shows a full page of blank white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page, providing a template for writing or drawing. There are no margins, text, or other markings on the paper.

IV. Виписати у словник визначення ключових понять теми.

Винахід

Відкриття

Інсайт

Інтуїція

Задум

Надсвідоме

Несвідоме

Онтогенез

Свідоме

Творчий процес

Філогенез

Фрустрація

Художній образ

V. Розв'язати творчі (професійно-орієнтовані) завдання.

1. Яке значення інтуїції у створенні продуктів творчого процесу?

VI. Скласти кросворд, у відповідях якого відображені ключові поняття теми.

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

I. Ознайомитися з основними питаннями теми.

1. Поняття про творчу особистість.
2. Взаємозв'язок інтелектуальності та креативності.
3. Здібності в структурі особистості.
4. Ознаки (риси) творчої особистості.
5. Типологія творчих особистостей.

II. Відповісти на запитання для самоконтролю:

1. Що таке особистість? Дайте визначення поняття творчої особистості.
2. Що розуміють під творчим стилем діяльності?
3. Чим відрізняються поняття “креативна особистість” і “творча особистість”?
4. Розкрийте взаємозв'язок інтелектуальності й креативності, висвітлений у концепції Е. Торренса.
5. У чому сутність теорії креативності Дж. Гілфорда?
6. Що таке здібності?
7. Чим здібності відрізняються від задатків?
8. У чому відмінність спеціальних здібностей від загальних?
9. Які ознаки творчої особистості? Що відрізняє її від пересічних людей?
10. Які типи творчих особистостей Вам відомі?
11. У чому особливості стилів їх творчої діяльності?

III. Звертаючись до схематичних зображень, розкрити співвідношення понять “задатки” – “здібності”, “обдарованість” – “талант” – “геніальність”.

IV. Виписати у словник визначення ключових понять теми.

Геніальність

Задатки

Здібності

Інтелектуальність

Креативна особистість

Креативність

Обдарованість

Особистість

Талант

Творча активність

Творча особистість

V. Розв'язати творчі (професійно-орієнтовані) завдання.

1. На Вашу думку, чи є пряма залежність креативності від інтелекту?

[illegible]

2. На прикладі видатних особистостей визначте спільні та відмінні індивідуально-типологічні риси характеру, схожість і відмінність їх життєвого шляху. Зробіть відповідні наукові висновки.

This image shows a blank sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and extend across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

3. Виведіть формулу генія.

[illegible]

4. Чи залежить від віку творча продуктивність людини?

This image shows a blank sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and extend across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

5. Чи можна фактичний успіх у певній діяльності розглядати як виявлення здібностей до неї? Чому?

[illegible]

6. Опишіть (створіть) психологічний портрет творчої особистості.

This image shows a full page of blank white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page, providing a template for writing or drawing. There are no margins, text, or other markings present.

VI. Скласти кросворд, у відповідях якого відображені ключові поняття теми.

[illegible]

[illegible]

IX. Опрацювати основну та додаткову літературу з теми.

37

Професійна спрямованість: озброїти студентів знаннями про генезис творчих здібностей особистості періоду дитинства, формування вмінь їх враховувати в навчально-виховному процесі.

I. Ознайомитися з основними питаннями теми.

1. Прояви творчості в дитячому віці. Значення уяви у творчій діяльності дитини.
2. Фактори становлення творчої особистості дитини.
3. Бар'єри на шляху реалізації творчого потенціалу дитини.
4. Робота дорослих зі стимулювання дитячої творчості.

II. Відповісти на запитання для самоконтролю:

1. Охарактеризуйте проблему розвитку творчої особистості в онтогенезі.
2. Назвіть характерні ознаки процесу становлення творчих дітей.
3. Які когнітивні процеси беруть активну участь у становленні творчої особистості дитини?
4. Яке значення Л.С. Виготський відводив уяві у творчості дитини?
5. Розкрийте сутність пізнавальної та афективної уяви.
6. Які фактори беруть активну участь у становленні творчого потенціалу особистості дитини? Який із них провідний?
7. Які перешкоди зустрічаються на шляху формування творчої особистості?
8. На яких засадах функціонує особистісно-орієнтована модель виховання творчої дитини?

III. Заповнити таблицю, відобразивши в ній ознаки сімейного виховання, які, з одного боку, сприяють, а з іншого, заважають реалізації творчого потенціалу у дорослому житті.

Фактори сімейного виховання	
сприяють реалізації творчості дитини	заважають реалізації творчості дитини

IV. Звертаючись до схематичних зображень, розкрити ключові принципи особистісно-орієнтованої моделі виховання творчої особистості дитини.

V. Виписати у словник визначення ключових понять теми.

Біологічний фактор

Дошкільний вік

Ігрова діяльність

Мислення

Онтогенез

Ранній дитячий вік

Соціальний фактор

Уява

VI. Розв'язати творчі (професійно-орієнтовані) завдання.

1. В.А. Моцарт у 4 роки почав писати музику, у 8 – створив перші сонати і симфонії, в 11 – оперу. І.Ю. Рєпін у 3 роки вирізував з паперу коників, а у 6 – малював фарбами. Досить рано прокинувся поетичний і малярський геній Т.Г. Шевченка. Х. Капабланка у 13 років став чемпіоном Куби, а свою першу шахову перемогу здобув у 4 роки, через кілька годин після того, як побачив гру батька з сусідом. Т. Едісон почав своє винахідництво в 12 років, коли, розвозячи газети, організував у багажному вагоні лабораторію. У. Гамільтон у 12 років володів дванадцятьма мовами.

Про що свідчать подібні факти? Як вони характеризують природу творчого процесу?

2. Історія психології засвідчує: якщо вчений акцентує увагу на біологічному в психічному розвитку, то його теорія також полягає в обґрунтуванні ролі природних передумов здібностей; якщо ж віддає перевагу соціальному, то й здібності тлумачить як результат прижиттєвого формування індивіда

Чому так буває? Яка теорія має перевагу над іншою?

3. Проаналізуйте співвідношення генетичних факторів і факторів навколишнього середовища у формуванні обдарованості.

[illegible]

4. У чому причини “затухання” обдарованості?

[illegible]

5. Розкрийте вплив етносередовища на творчий процес особистості.

Чому так буває? Чому життєві успіхи людини не залежать безпосередньо від її здібностей?

Про що свідчать ці факти? Що вони дають для розуміння природи здібностей?

This image shows a blank sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

8. Розкрийте зміст прислів'їв і приказок, у яких підкреслюється значення здібностей у житті людини.

Талант робить те, що може, а геній те, що повинен.

Здобудеш освіту – побачиш більше світу.

Наука в ліс не веде, а з лісу виводить.

Талановитими люди стають у праці.

Грамотний може читати рядки і між рядками.

This image shows a blank sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and extend across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

9. Проведіть психологічний аналіз важливих життєвих ситуацій із біографії видатної людини та їх вплив на виявлення й розвиток її талантів, здібностей.

[illegible]

This image shows a single sheet of white paper with horizontal blue ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

VII. Скласти кросворд, у відповідях якого відображені ключові поняття теми.

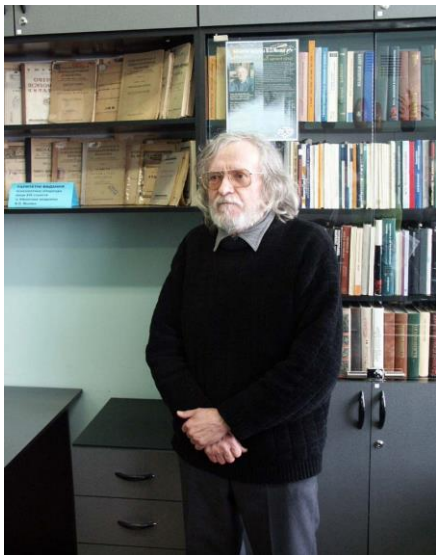
[illegible]

2. Особливості дитячого образотворчого мистецтва
3. Дитяче словотворення та неологізми як продукти стихійної творчої вербальної активності дітей.
4. Розвиток творчих здібностей дитини в музичній діяльності.
5. Значення творчого конструювання в дитинстві.
6. Розвиток творчих здібностей дитини в умовах спільної гри.

II. Відповісти на запитання для самоконтролю:

1. Охарактеризуйте види творчої діяльності особистості за концепцією В.О. Моляко.
2. Які ранні прояви творчості дитини дошкільного віку в малюванні?
3. Що таке дитяче словотворення?
4. Розкрийте психологічні особливості розвитку мовлення в дошкільному віці.
5. У чому полягають особливості розвитку творчих здібностей дитини в музичній діяльності?
6. Назвіть прояви музичного виконавства в дітей дошкільного віку.
7. Яка роль гри в розвитку творчих здібностей дитини?

III. Звертаючись до схематичних зображень, розкрити основні види творчої діяльності особистості за концепцією В.О. Моляко.

IV. На основі знань про універсальність дитячого малюнка наочно продемонструвати її ознаки (стадіальність розвитку дитячого малюнка, подібність розвитку зображення в онтогенезі та філогенезі, відсутність накладання одних фігур на інші, співвіднесення малюнка з його назвою).

VI. На основі теорії Т.М. Ушакової про механізми дитячого словотворення підібрати 8-10 неологізмів дошкільнят та пояснити шляхи утворення цих нових слів.

VII. На прикладі гри “Дочки-матері” розкрити особливості розвитку творчих здібностей дітей дошкільного віку.

This image shows a full page of blank white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page, providing a template for writing or drawing. There are no margins, text, or other markings present.

VIII. Виписати у словник визначення ключових понять теми.

Військова творчість

Гра

Дитяче словотворення

Ігрова творчість

Комунікативна творчість

Малювання

Мова

Мовлення

Музика

Музичний слух

Навчальна творчість

Наукова творчість

Неологізми

Побутова творчість

Ситуаційна творчість

Спів

Технічна творчість

Управлінська творчість

Фантазія

Художня діяльність

Художня творчість

1. Методом спостереження було виділено дві групи п'ятирічних дітей: у першій діти віддавали перевагу спілкуванню, а у другій, навпаки, предметним діям, охочіше гралися іграшками. Через 20 років більшість представників першої групи обрали професії типу “людина-людина” (вчителі, продавці, лікарі та ін.), представники ж другої групи працювали переважно з неживими предметами (інженери, оператори, водії).

This image shows a blank sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and extend across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

[illegible]

[illegible][illegible]

XI. Підготувати повідомлення у вигляді реферату або презентації з наступних тем: “Основні види й техніки традиційної та нетрадиційної образотворчої діяльності дітей у закладах дошкільної освіти”, “Засвоєння рідної мови дитиною як творчий процес”, “Особливості розвитку творчих здібностей дошкільників засобами театралізації”, “Спів дитини дошкільного віку як творчий процес”, “Розвиток технічних здібностей дитини дошкільного віку у діяльності вихователя ЗДО”.

XII. Опрацювати основну та додаткову літературу з теми.

МОДУЛЬ II. ПСИХОЛОГІЧНА ДІАГНОСТИКА ТА АКТИВІЗАЦІЯ ДИТЯЧОЇ ТВОРЧОСТІ

Тема 7. Методи дослідження дитячої творчості

Мета: сформувати уявлення в студентської молоді про основні та допоміжні методи дослідження творчої діяльності дітей.

Професійна спрямованість: озброїти майбутніх фахівців знаннями про різноманітність методів дослідження дитячої творчості, підготувати їх до ефективної організації, проведення й інтерпретації результатів дослідницької роботи в педагогічній діяльності.

I. Ознайомитися з основними питаннями теми.

1. Психодіагностика творчого потенціалу дитини.
2. Основні методи дослідження творчої активності особистості дитини.
3. Використання допоміжних методів для дослідження творчих здібностей дитини.

II. Відповісти на запитання для самоконтролю:

1. Що Ви розумієте під поняттям “метод психологічного дослідження”?
2. Згідно концепції Я.О. Пономарьова, на які групи поділяються методи психології творчості? У чому особливості кожної з них?
3. З хронологічної точки зору, який метод у психології творчості з’явився першим? У чому його переваги та недоліки?
4. У чому сутність спостереження? Охарактеризуйте кожен із його видів.
5. Які вимоги висуваються до наукового спостереження?
6. Розкрийте зміст поняття “експеримент”.
7. Які види експерименту Вам відомі? Охарактеризуйте кожен із них.
8. Розкрийте психологічні особливості проведення бесіди з метою визначення творчого потенціалу дитини.
9. Які особливості організації та проведення анкетування батьків для дослідження творчих здібностей дитини?
10. Які тести використовуються для діагностики дитячої творчості?
11. Яка роль проєктивних методів у дослідженні творчого потенціалу дитини?
12. Розкрийте психологічні особливості методу аналізу процесу та продуктів діяльності для вивчення художніх здібностей дитини дошкільного віку.
13. Яка роль біографічного методу у роботі з творчо обдарованими дітьми?

A close-up photograph of a woman's face, focusing on her eyes. She has light blue eyes and long, dark eyelashes. Her eyebrows are well-defined and arched. She is looking upwards and slightly to the right. The lighting is soft and even, highlighting the texture of her skin and the details of her facial features.

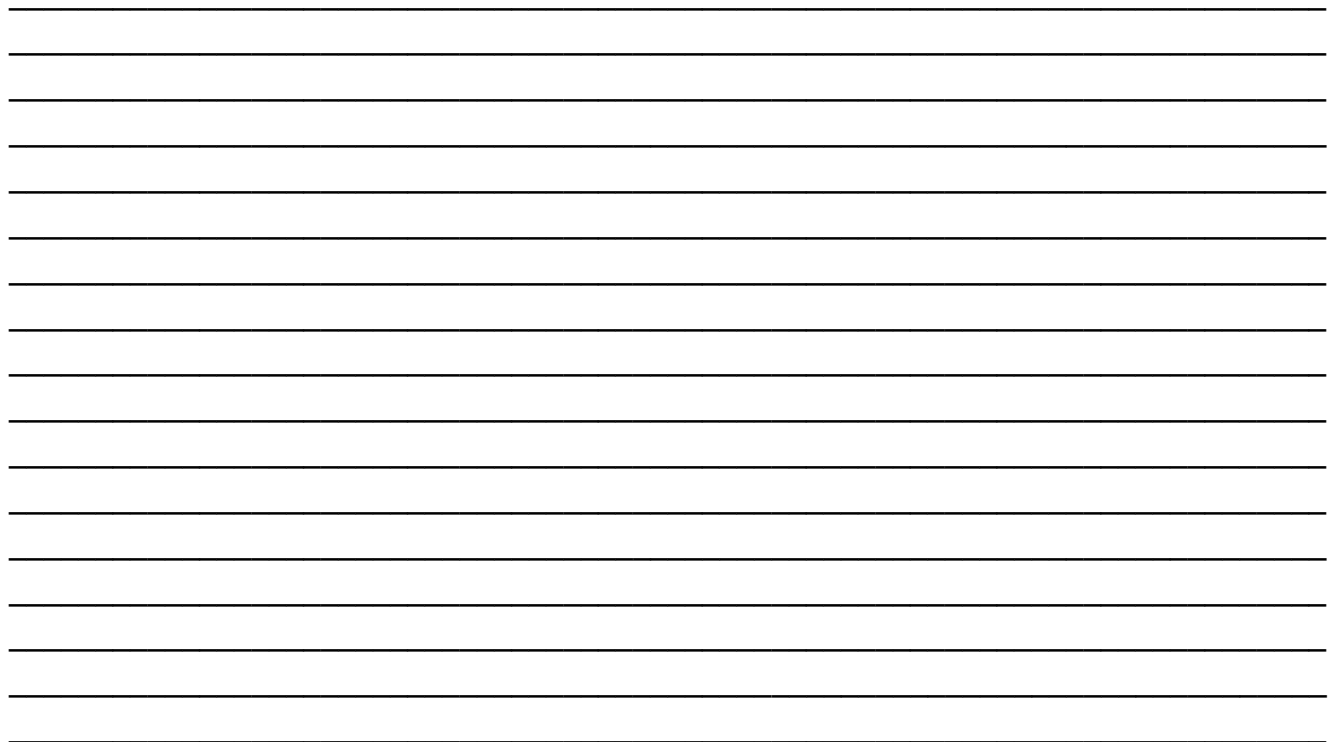
Як закреслити, не відриваючи руку від паперу, чотири крапки квадрата трьома прямими лініями й повернутися до вихідної крапки?

Б

This image shows a blank sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and extend across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

Цей метод вимагає штучного створення певної ситуації. Вона може являти собою варіант цікавої, невимушеної гри (імітаційна, наслідувальна активність, яка дозволяє розширити та збагатити власний досвід), де досліджуваний “перевтілюється” в іншу людину, починає поводитися як творча особистість і в такий спосіб реалізує досі нереалізовані здібності, потреби, нестандартні схеми поведінки. Наприклад, учасники експерименту грають ролі видатних музикантів (В. Івасюка, С. Ротару та ін.). Вони повинні створити пісню або композицію у стилі свого “героя”.

[illegible]

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

VII. Зображені нижче предмети є неодмінними атрибутами якого методу психологічного дослідження творчого потенціалу особистості дитини? У чому його сутність?

IX. Виписати у словник визначення ключових понять теми.

Аналіз процесу та продуктів діяльності особистості

Анкетування

Бесіда

Біографічний метод

Експеримент

Метод

Проективні методики

Самоспостереження

Спостереження

Тестування

Х. Розв'язати творчі (професійно-орієнтовані) завдання.

1. Шкільний психолог може виявити причину невстигання учня, наприклад, із математики, застосувавши для цього різні методи. В одному випадку за допомогою стандартизованих вимірювань він може визначити рівень розвитку його математичних здібностей. В другому – запропонує школяреві ряд задач із пройденого матеріалу. В третьому – проведе бесіду з учителем, учнем, його батьками.

Якими методами користується психолог у кожному з перелічених випадків?

Який метод психологічного дослідження творчості особистості дозволив дійти до такого висновку? У чому його сутність?

[illegible]

This image shows a single sheet of white paper with horizontal blue ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

ХІІ. Створити банк психодіагностичних методик, спрямованих на дослідження творчого потенціалу особистості дитини.

ХІІІ. Опрацювати основну та додаткову літературу з теми.

ПСИХОДІАГНОСТИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ

Методика “Творча уява”

Мета: визначити рівень уяви, ступінь її гнучкості, ригідності.

Необхідний матеріал: ручка, три аркуші паперу, кожен із яких розміром 0,5 стандартного аркуша. В середині першого аркуша зображений контур круга діаметром 2,5 або 3 см. На другому – контур рівностороннього трикутника, довжина сторони якого 2,5 см. На третьому аркуші – контур квадрата з довжиною сторони 2,5 см.

Хід проведення

Дослідження проводиться в три етапи.

На першому етапі респондентам дають наступну інструкцію:

– Використовуючи контур геометричної фігури, намалюйте малюнок. Якість і зміст малюнка значення не має. За сигналом “Стій!” малювання закінчується.

Експериментатор пропонує розпочати малювання та через 60 секунд говорить “Стоп!”. Інструктаж проводиться тричі, охоплюючи кожен геометричний контур. Спочатку досліджувані працюють із зображенням круга, потім – трикутника, в кінці – квадрата.

Обробка та інтерпретація результатів здійснюються за допомогою трьох шкал, перша з яких орієнтована на визначення рівня розвитку уяви досліджуваного, друга дозволяє визначити показники її гнучкості й ригідності, а третя – ступінь стереотипності або оригінальності даного пізнавального процесу.

Рівні розвитку уяви:

I рівень – контур використовується як основна деталь малюнка, малюнок у цьому випадку простий, без доповнень та містить одну фігуру.

II рівень – контур використовується як основна деталь, але поряд можуть бути зображені частини іншої фігури.

III рівень – контур використовується як основна деталь, але сам малюнок є певним сюжетом із доповнюючими деталями.

IV рівень – контур геометричної фігури продовжує бути основною деталлю, але малюнок становить складний сюжет із доповненням деталей.

V рівень – малюнок є складним сюжетом, у якому контур геометричної фігури використаний як одна з деталей.

Ступінь гнучкості уяви (кількість малюнків на один і той же сюжет):

Висока – уява гнучка, якщо всі малюнки на різні сюжети, причому малюнок охоплює і внутрішню, і зовнішню частини контуру.

Середня – уява зі слабкою фіксованістю образу, якщо два малюнки на один і той же сюжет.

Низька – уява з сильною фіксованістю образів, якщо всі малюнки на один і той же сюжет.

Ригідність уяви – визначається за малюнками, які не виходять за контури геометричних фігур. У цьому разі фіксація образу проходить відносно внутрішнього простору контуру.

Ступінь стереотипності або оригінальності уяви (зміст малюнків).

Типові малюнки:

Контури круга – квітка, сонце, обличчя людини, заєць, циферблат, колесо.

Контур трикутника – дім, дах, дорожній знак, людина з трикутною головою або з трикутним тулубом, піраміда, призма.

Контур квадрата – людина (голова або тулуб), робот, дім, вікно, геометрична фігура, телевизор, книга, куб.

Високий ступінь стереотипності – всі малюнки за типовим сюжетом.

Середній ступінь стереотипності – два малюнки на типовий сюжет.

Низький ступінь стереотипності – якщо один малюнок на типовий сюжет, а інші – на нетипові сюжети.

Творча уява – всі малюнки індивідуальні та нетипові.

Методика “Три слова”

Мета: розкрити особливості творчої уяви особистості.

Необхідний матеріал: три будь-яких слова (дощ, собака, місяць).

Хід проведення

Досліджуваному пропонується протягом 15 хв. сформулювати якомога більше речень, до кожного з яких входили б усі три слова.

Обробка та інтерпретація результатів. Оцінювання роботи досліджуваного проводиться за наступною шкалою:

– у реченні використані всі три слова в дотепній та оригінальній комбінації – 6 балів;

– у реченні використані всі три слова без особливої дотепності, але в оригінальній комбінації – 5 балів;

– у реченні використані всі три слова у звичайній комбінації – 4 бали;

– у реченні використані всі три слова в менш розумово необхідній, але логічно допустимій комбінації – 3 бали;

– у реченні розумово необхідно використано лише два слова, а третє слово вжито для словесного зв’язку – 2 бали;

– у реченні правильно використано лише два слова, а третє штучно введено в речення – 1 бал;

– досліджуваний правильно зрозумів завдання, але дає у реченні формальне об’єднання всіх трьох слів або використовує їх із повторенням – 0,5 бала;

– у реченні безглуздо поєднані всі три слова – 0 балів.

Якщо досліджуваний сформулював дуже схожі одне на одне речення, з повторенням теми, то друге і всі наступні речення оцінюються половиною початкового балу.

Підраховується сума балів, отримана кожним досліджуваним. Обчислюється середній бал кожного досліджуваного та середній бал усієї вибірки.

Рівні розвитку творчої уяви:

5-6 балів – високий рівень, 3-4 бали – середній рівень, 0-2 бали – низький рівень.

Методика “Заверши оповідання”

Мета: розкрити особливості розвитку творчої уяви особистості.

Необхідний матеріал: початок певного оповідання.

Хід проведення

Досліджуваним дається наступна інструкція:

– Зараз я Вам зачитаю початок оповідання, а Ви повинні його завершити. На виконання завдання дається 15 хв.

Обробка та інтерпретація результатів. Оцінювання роботи досліджуваних проводиться за наступною шкалою:

– речення розгорнуті, зберігається логічна послідовність думок, оригінальна комбінація – 5 балів;

– речення розгорнуті у звичайній комбінації, зберігається логічна послідовність думок – 4 бали;

– речення прості, у звичайній комбінації, зберігається логічна послідовність думок – 3 бали;

– речення складні з порушенням логічної послідовності думок – 2 бали;

– речення прості з порушенням логічної послідовності думок – 1 бал;

– речення беззмістовні – 0 балів.

Аналізуючи завдання дослідження, доцільно враховувати кількість думок, ставлення до подій.

Тема 8. Засоби активізації дитячої творчості

Мета: сформувати уявлення в майбутніх фахівців про основні шляхи розвитку творчої діяльності дітей.

Професійна спрямованість: озброїти студентів знаннями про різноманітність засобів активізації дитячої творчості в навчально-виховному процесі та повсякденному житті.

I. Ознайомитися з основними питаннями теми.

1. Метод спроб та помилок.
2. Мозковий штурм.
3. Метод синектики.
4. Метод фокальних об'єктів (МФО).
5. Морфологічний аналіз.

II. Відповісти на запитання для самоконтролю:

1. У чому сутність методу спроб і помилок? Наведіть приклади дитячих ігор, що ґрунтуються на цьому методі.
2. Охарактеризуйте метод мозкового штурму. Яких правил слід дотримуватись при його проведенні?
3. Які етапи проведення брейн-стормінгу?
4. Розкрийте сутність поняття “синектика”. Які аналогії використовуються при застосуванні цього методу?
5. Розкрийте основні положення методу фокальних об'єктів (МФО).
6. У чому сутність морфологічного аналізу? Наведіть приклади дитячих ігор, що ґрунтуються на цьому методі.

III. Звертаючись до схематичних зображень, скласти програму розвитку творчих здібностей дитини.

IV. Дати поради батькам, які дбають про розвиток творчого потенціалу своїх дітей.

This image shows a full page of white paper with horizontal blue or grey ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page, providing a template for handwriting practice or general writing. There are no margins, text, or other markings on the page.

V. Виписати у словник визначення ключових понять теми.

Аналогія

Метод синектики

Метод спроб і помилок

Метод фокального об'єкту

Мозковий штурм

Морфологічний аналіз

VI. Розв'язати творчі (професійно-орієнтовані) завдання.

1. Розкрийте індивідуальні та колективні форми роботи вихователя з розвитку творчих здібностей дошкільника.

[illegible]

[illegible]

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

[illegible][illegible]

VIII. Підготувати повідомлення у вигляді реферату або презентації з теми “Робота вихователя з розвитку творчих здібностей дитини дошкільного віку”.

IX. Створити банк ігор та вправ, спрямованих на розвиток творчого потенціалу особистості дитини.

X. Опрацювати основну та додаткову літературу з теми.

Приклади ігор для розвитку творчих здібностей дітей

1. *Складання речень.* Навмання беруть три слова, мало пов’язані за змістом, наприклад, озеро, олівець і ведмідь. Треба скласти якнайбільше речень, які обов’язково містять усі ці слова. Творчою відповіддю можна вважати встановлення нестандартних зв’язків між цими предметами (хлопчик, тонкий, як олівець, стояв біля озера, що ревіло, як ведмідь).

Гра розвиває здатність швидко знаходити різноманітні, іноді зовсім нові зв’язки та відношення між звичними предметами, творчо створювати нові цілісні комбінації з окремих розрізнених елементів.

2. *Пошук загального.* Навмання беруть два малопов’язані слова, наприклад, “каструля” та “човен”. Потрібно назвати якнайбільше загальних ознак цих предметів. Особливо цінні незвичайні, несподівані відповіді, що дають змогу побачити ці предмети зовсім інакше. Гра вчить знаходити в розрізнених предметах і подіях безліч спільних аспектів, виділяти зв’язки, які зазвичай “не лежать на поверхні”.

3. *Вилучення зайвого слова.* Беруть будь-які три слова, наприклад, собака, помідор, сонце. Треба залишити тільки ті слова, що позначають подібні предмети, а одне слово, зайве, яке не має цієї загальної ознаки, – вилучити. Необхідно знайти якнайбільше варіантів вилучення зайвого слова, а головне – якнайбільше ознак, що поєднують пару слів, які залишились, і не властивих вилученому зайвому. Перемагає той, у кого відповідей більше.

Гра розвиває здатність не тільки встановлювати несподівані співвідношення між розрізненими об’єктами, але й легко переходити від одних зв’язків до інших, не “заціклюватися” на них.

4. *Пошук аналогів.* Називають якийсь предмет або явище, наприклад, вертоліт. Потрібно назвати якнайбільше його аналогів, тобто інших предметів, подібних до нього за різними суттєвими ознаками. Треба також класифікувати ці аналоги на групи залежно від того, з урахуванням якої властивості предмета їх підібрано.

Гра вчить виділяти в предметі найрізноманітніші властивості й оперувати з кожною з них окремо, формує здатність класифікувати явища за їх ознаками.

5. *Пошук протилежних предметів.* Називають якийсь предмет або явище, наприклад, будинок. Треба назвати якнайбільше інших предметів, у чомусь протилежних йому. При цьому треба орієнтуватися на різні ознаки предмета й систематизувати його протилежності (антиподи) за групами.

Гра формує здатність помічати різні властивості предмета й використовувати їх для пошуку інших предметів, учить порівнювати предмети між собою, чітко виокремлювати в них спільне та відмінне.

6. *Способи використання предмета.* Називають якийсь добре відомий предмет, наприклад, книга. Треба назвати якнайбільше способів її застосування: книгу можна використовувати як підставку для чогось, нею можна прикрити від сторонніх очей лист, що лежить на столі, тощо. Гра розвиває здатність концентрувати мислення на одному

предметі, уміння розглядати його в різних ситуаціях і взаємозв'язках, відкривати можливості у звичайних несподіванках. До речі, психологічний механізм, що є в основі багатьох відкриттів, полягає саме в здатності побачити у звичайному предметі з традиційними, закріпленими за ним властивостями зовсім несподіваний спосіб його використання.

7. Виділення суттєвих ознак поняття. Називають добре знайоме всім поняття, наприклад, спорт. Треба навести його суттєві ознаки. Перемагає той, хто назве всі важливі ознаки й жодної несуттєвої. Відповіді перевіряють і обговорюють усі, хто грає. Гра розвиває здатність “дивитися в корінь”, схоплювати тільки суть явища, відволікаючись від окремих ознак. Ця здатність надзвичайно важлива, щоб збагнути нове: адже розуміння – це непростий рух думки крізь несуттєві ознаки до дійсного.

8. Висловлення думки інакше. Беруть нескладну фразу, наприклад, “Це літо буде дуже теплим”. Треба запропонувати кілька варіантів висловлення цієї ж думки інакше. В разі цього не можна вживати жодного зі слів вихідного речення (уявіть собі, що ці слова раптом зникли з мови, але все одно треба якось висловити думку). Не можна спотворювати зміст висловлювання, щоб зберегти його суть. Перемагає той, хто знайшов більше трьох варіантів.

Гра спрямована на розвиток здатності легко оперувати словами, точно висловлюючи свої думки та передаючи чужі. Відомо, що критерій розуміння – вільна форма його вираження: добре зрозуміле ми легко можемо пояснити своїми словами, до того ж різними способами, а якщо немає розуміння, то чіпляємося за словесне формулювання та боїмося відійти від нього.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Базова програма розвитку дитини дошкільного віку “Я у світі” / [за ред. О.Л. Кононко]. – К.: Світич, 2009. – 430 с.
2. Біла І.М. Психологія дитячої творчості / І.М. Біла. – К.: Фенікс, 2014. – 137 с.
3. Біла І.М. Психологія творчого конструювання в дошкільному віці: монографія / І.М. Біла. – К.: Веселка, 2011. – 431 с.
4. Біла І.М. Технологія становлення творчої обдарованості в дитинстві / І.М. Біла // Навчання і виховання обдарованої дитини: теорія та практика: зб. наук. праць. – К.: Інститут обдарованої дитини, 2010. – Вип. 4. – С. 107-113.
5. Біла І.М. Феномен дитячої творчості / І.М. Біла // Дошкільне виховання. – 2011. – № 1. – С. 7-11.
6. Дмитрієва С.М. Особистість: практичні засади вивчення: навч.-метод. посіб. / С.М. Дмитрієва, Л.М. Король та ін. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І.Франка, 2011. – 378 с.
7. Карпенко Н.А. Психологія творчості: навч. посіб. / Н.А. Карпенко. – Львів: ЛьвДУВС, 2016. – 156 с.
8. Кучерявий О.Г. Педагогіка і психологія дитячої творчості (аспект самоформування вмінь організовувати творчість дітей). – К.: Вища школа, 2000. – 155 с.
9. Психологічна діагностика інтелекту, мислення, креативності дитини / С. Максименко, Л. Кондратенко, О. Главник. – К.: Мікрос-СВС, 2003. – 112 с.
10. Рибалка В.В. Психологія розвитку творчої особистості / В.В. Рибалка. – К.: ІЗМН, 2006. – 235 с.
11. Розвиток творчих здібностей дітей / [за ред. Л.В. Карпенко]. – Суми: Університетська книга, 2000. – 54 с.
12. Роменець В.А. Психологія творчості / В.А. Роменець. – К.: Каравела, 2004. – 289 с.
13. Туриніна О.Л. Психологія творчості / О.Л. Туриніна. – К.: МАУП, 2007. – 157 с.

Додаткова

1. Балацька Л.К. Уява в житті дитини / Л.К. Балацька. – К.: Знання, 2001. – 46 с.
2. Барташнікова І.А. Розвиток уяви та творчих здібностей у дітей 5-7 років / І.А. Барташнікова, О.О. Барташніков. – Тернопіль: Богдан, 1998. – 88 с.
3. Біла І.М. Досвід становлення талантів у Японській державі / І.М. Біла. – К.: Інститут обдарованої дитини, 2011. – 36 с.
4. Біла І.М. Експериментування – джерело творчості дошкільників / І.М. Біла // Проблеми загальної та педагогічної психології: зб. наук. праць Ін-ту психології ім. Г.С. Костюка АПН України. – К.: Ін-т психології ім. Г.С. Костюка, 2008. – Т. 10. – Ч. 4. – С. 39-47.
5. Біла І.М. Конструювання як засіб розвитку творчості дошкільнят / І.М. Біла // Дошкільне виховання. – 2010. – № 5. – С. 10-13.
6. Богоявленская Д.Б. Психология творческих способностей / Д.Б. Богоявленская. – М.: Академия, 2002. – 337 с.
7. Выготский Л.С. Воображение и творчество в детском возрасте / Л.С. Выготский. – М.: Просвещение, 1991. – 93 с.
8. Гальченко В.М. Психологічні чинники розвитку винахідливості у дітей дошкільного віку: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. психол. наук: 19.00.07 / В.М. Гальченко. – К.: 2011. – 21 с.

9. Гильбух Ю.З. Внимание: одаренные дети / Ю.З. Гильбух. – М.: Знание, 1991. – 80 с.
10. Диагностика и формирование креативности у детей в процессе учебной деятельности / [под ред. Г.В. Ожигановой] // Психологический журнал. – № 2. – 2001. – Т. 22. – С. 75-85.
11. Дружинин В.Н. Психология общих способностей / В.Н. Дружинин. – СПб.: Издательство Питер, 2000. – 368 с.
12. Дуткевич Т.В. Дошкільна психологія: навчальний посібник / Т.В. Дуткевич. – Кам'янець-Подільський: ПП Буйницький О.А., 2006. – 320 с.
13. Ермолаева М.В. Практическая психология детского творчества / М.В. Ермолаева. – М.: Изд-во Московского психолого-социального института; Воронеж: Изд-во НПО "МОДЭК", 2005. – 304 с.
14. Ермолаева-Томина Л.Б. Психология художественного творчества: учеб. пособ. для вузов / Л.Б. Ермолаева-Томина. – М.: Академический Проект, 2003. – 304 с.
15. Ильин Е.П. / Психология творчества, креативности, одаренности / Е.П. Ильин. – СПб.: Питер, 2009. – 448 с.
16. Комарова Т.С. Детское изобразительное творчество: что под этим следует понимать / Т.С. Комарова // Дошкольное воспитание. – 2005. – № 2. – С. 80-86.
17. Кульчицька О.І. Творчі здібності та особливості їх прояву в дитячому віці // Обдарована дитина. – 2000. – № 1. – С. 10-14.
18. Максименко С.Д. Загальна психологія: навч. посіб. / С.Д. Максименко. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 288 с.
19. Моляко В.О. Психологічна теорія творчості / В.О. Моляко // Обдарована дитина. – 2004. – № 6. – С. 2-9.
20. Николаева Е.И. Психология детского творчества / Е.И. Николаева. – СПб.: Речь, 2006. – 220 с.
21. Пашукова Т.І. Практикум із загальної психології / Т.І Пашукова, А.І. Допіра, Г.В. Дьяконов. – К.: Знання, 2000. – 204 с.
22. Психологія: підруч. / [за ред. Ю.Л. Трофімова]. – К.: Либідь, 2008. – 560 с.
23. Развитие речи и творчества дошкольников: игры, упражнения, конспекты занятий / [под ред. О.С. Ушаковой]. – М.: ТЦ Сфера, 2003. – 144 с.
24. Савенков А.И. Психология детской одаренности / А.И. Савенков. – М.: Генезис, 2010. – 440 с.
25. Савенков А.И. Путь к одаренности: исследовательское поведение дошкольников / А.И. Савенков. – СПб.: Питер, 2004. – 272 с.
26. Сисоєва С.О. Підготовка вчителя до формування творчої особистості учня / С.О. Сисоєва. – К.: Полпрофкнига, 2001. – 405 с.
27. Скарбничка ігор для розумних батьків і кмітливих дітлахів / К. Крутій, Н. Маковецька та ін. – Запоріжжя: ЛПКС Лтд, 2000. – 204 с.
28. Страницька І. Локалізація стартів на життєвому шляху творчої особистості / І. Страницька // Психологія і суспільство. – 2002. – №2. – С. 149-155.

Інформаційні ресурси

1. Бібліотека Житомирського державного університету імені Івана Франка [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: http://irbis.zu.edu.ua/cgi-bin/irbis64r_11/cgiirbis_64.exe
2. Бібліотека Гумер [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.gumer.info/>
3. Бібліотека українських підручників [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://pidruchniki.ws/>

4. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://nbuv.gov.ua>
5. Психологічна бібліотека Київського Фонду сприяння розвитку психічної культури: [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://psylib.kiev.ua/>

Навчально-методичне видання

Укладач Стахова Ольга Олександрівна

**Завдання для самостійної роботи студентів із курсу
“Психологія дитячої творчості”**

Робочий зошит

Надруковано з оригінал-макета автора

Підписано до друку 11.2021 р. Формат 60х90/16. Папір офсетний.

Гарнітура Times New Roman. Друк різнографічний.

Ум. друк. арк. 3.3. Обл. вид. арк. 2.9. Наклад 50.

Видавець і виготовлювач

Видавництво Житомирського державного університету імені Івана Франка

м. Житомир, вул. Велика Бердичівська, 40

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:

серія ЖТ №10 від 07.12.2004 р.

електронна пошта (E-mail): zu@zu.edu.ua